

mennesk- Evolusjon

Sigbjørn Skåden

Metode

Sol

Da Madame Blavatsky går opp trappene til møtet i Mirakelklubben. Den kvelden, 7. september 1875, New York City, i den femte rotrasens tid. Er allerede den sjette rotrasens inkarnasjon igangsatt. Fallet fra hesteryggen i Mingrelia ved Svartehavets østre bredd elleve år tidligere. Den komatøse. Sønnen. I kjernen av kvinnen plantes en kime. Kimen vil vokse ut i henne. Ut av henne. Og bli. Verden. Fiber for fiber for fiber slites menneskekjøttet i stykker. Omkalibreres. Fremtidsmenneskenes koloni, på ei halvøy i det nordvestlige Mexico, er stedet hvor den sjette rotrasen skal vente på den sjuende. Et kontinent skal stige opp av Stillehavet. Og fullende mennesket. Minnet om den gamle rotrasen, som besudlet av svart magi, sank i havet. Er fjern larm. Men nå. I den femte rotrasens tid. Fins fortsatt i Verdens ytterkanter etterlevninger av den fjerde. De som ikke fulgte med Atlantis ned i djupet. Men lever fortsatt.

Caput/7

Statuevelterne på Rapa Nui hadde utryddet palmen paschalococos disperta. Da øya vendte seg mot dem og imploderte gikk de til angrep på det siste som hevet seg mot himmelen. Statuene som var reist på øya skuet innover mot samfunnet. Da statuene falt vendte menneskene seg mot hverandres indre. De begynte å spise. Dette forteller de første europeere om. Tida på øya før de kom. Halvannet århundre senere, i 1866, mottar den siste motvillige statuevelteren evangeliet. På øya er hundreogti statueveltere tilbake. En gang var de ti tusen. I dag finnes ikke lenger Paschalococos disperta på Jorda. Øya eroderer stadig mot null, vasker vekk det grønne. Inntil alle statueveltere er forsvunnet.

Collum/6

I Cortés' hav, i ly av tusenkilometershalvøya, kleber ryggradøstersen seg til steinene på bunnen. Menneskene sliper smykkesteiner av skallet, henger dem om halsen, de sier. Steinene. Har en kraft som er havets kraft. Smykkebæreren blir havets rytme. Blir havets indre ro. Slik den klarsynte conquistadoren som vendte titusener av aztekere mot sin egen adel. Selv. En desemberdag i 1547. Sank vidøyd og mildt mot havets bunn. Også ryggradøstersen, på bunnen av Cortés' hav, har vide øyne, tett i tett langsved kanten av det. Fargesterke skallet. O, tenker ryggradøstersen, når den skimter en skikkelse synke mot bunnen. O.

Membra superiora/5

Om du løfter armene ut fra kroppen, forover og inn i synsfeltet. Deretter. Vender hendene med handflatene opp. Vil den femte rotrasens handflate ligge for deg. Arbeidets kart. Og livets. Profetien Ahau Katún sier at det du ser vil utslettes i den store kataklysmen. Sola vil vende seg bort. Månens ansikt vil vende seg bort. Blod vil renne over trær og steiner. Den bortvendte månens ferd over himmelen varsler død ved ondt blod. Livets kart. Vil viskes ut. Ahau Katún sier. Når den bortvendte månen igjen viser sitt fullmåneansikt skal alt blod komme. Du. Barn av den femte rasen. Senk armene. La blodet strømme. Ut i hendene.

Membra inferiora/4

I 1942 trekker britene langlemmede tårnkonstruksjoner til havs. De lange beina bores ned i sandgrunn i brakkvannet ved Themsens utløp. None shall pass, sier skikkelsene. Vannløpere i stål og betong med insektsøyne oppmerksomt vendt ut mot disen. Mot fiendeskip. Så. Like snart. Er de etterlatenskaper. Innvendig døde, langsomt eroderende suvenirer, overlatt til brakkvannsstrømmen. Så er de. Kun hvileplass for måser. Men naturens vannløpere bryter ikke vassflata, lar seg ikke binde til jord. Vannløperhunden løper rundt med hannen på ryggen. Beina som dupper fjærlett på hinna er sofistiskerte sanseorganer, som stifinneren som legger. Øret til marka. Lar vannløperen beina være landskapets seismograf. Beina føler skjelv bortenfor horisonten. Krusninger. Et byttedyrs kamp mot vassflata. Vannløperhannen føler henne. Hennes rygg. Sammen glir de over hinna mot vibrasjonene i det fjerne. Først når hun rykker til for å. Drepe. Forlater han kvinneryggen. Blir med henne. Sammen suger de byttet tomt. Levner det som et uthulet skall i vassflata.

Thorax/3

I den tredje rasen vokste avkommet fram som en knopp på menneskets kropp. Arvingen vokste til den til slutt falt. Fra modermenneskets bryst. Og ble et nytt menneske. Nå finnes dette kun i visse planter. Yngleknoppen. Den ikke-forplantede besvangringen. Vokser ut på harerugens aks uten hjelp. En celle utskilt av harerugen selv. Hvite knopper som springer på harerugens mørke aks. Knoppene. Er forførende for fugler, få av harerugens yngleknopper lever ut sin skjebne; å falle til marka. Og selv bli harerug. Slik menneskene i den

tredje rasen falt fra bryst til mark. Med sine fugleansikter. Og levde som folk. Fortsatt i dag. Pynter mennesker seg med fjær. Et utilsiktet minnesmerke over menneskene som en gang var. En knopp i det underbevisste som minner oss om. Fugleansiktene. Som en gang så tilbake når vi tittet ned i den speilblanke vassflata.

Dorsum/2

Midt i Europa ligger Arlbergpasset. Et søkk som binder Lechtal-Alpene og Verwall. I århundrer sto passet som en umenneskelig styrkeprøve, en dumdristig rute mellom øst og vest. Arlberg skilte verden, skilte språket, skilte vannet. Det uhåndterlige passet formet menneskeblikket. Sett fra Wien i øst var landet bak-enfor passet umulig. De kalte landet Vorarlberg. Landet bak-enfor Arlberg. I dag i Vorarlberg. Lever fortsatt språket til de alemanniske stammene som tok landet ved inngangen til middelalderen. Skjermet. Fra det bairiske wienerspråket øst for fjellryggen gjette melkebøndene i Vorarlberg buskapen i dalskråningene. Snø faller på Arlberg. Den smelter. Og faller påny. I dag er ryggen gjennomboret. Togene. Bilene. Menneskene. Har framovervendte blikk. Innover i tunellmørket. Aldri oppover. Mot det umulige passet. Mot himmelen overfor.

Abdomen/1

I Walden skriver Thoreau: For tanken er all forandring et mirakel; men forandring er et mirakel som skjer hele tiden. Bendelormen. Vokser i tarmsystemet. Kløkt innprentet i parasittvevet gjør at bendelormen forstår at den må leve ubemerket. For verten vokser bendelormen symptomløst. Ledd etter ledd vokser ut av bendelormhodet og fyller verten. Gjør ei lang rekke. I 2017 slåss siouxfolket i Nord-Dakota mot den svarte slangen. Planen er: Ledd for ledd å begrave slangen i jord, la frackingolje sleike dens 1900 kilometer lange buk. Nei, sier siouxfolket. Ikke mer. Ikke her. Bendelormen vrikker på seg. Umerkbart. Et nytt ledd vokser ut av bendelormhodet, kobler seg på de tusentalls leddene som kveiler seg gjennom verten. Hvert bendelormledd er en spire. Til en ny orm. Enhver bendelorm er tusener av bendelormer med vilje. Til å skape sin skjebne. Thoreau skriver: Så nært er vi knyttet til livet at vi sier. Dette. Er eneste vei. Men. Sannheten er. Det fins like mange veier som vi kan tegne. Radier fra et sentrum.

Måne

Den første rotrase var mørke giganter. Søylar av eter og muld som filtret seg sammen, la seg ned for tennene til visdommens tigre, lot seg villig fortære i. Vissheten. Om at deres fall var en del av den store spiralen. På årets første dag, før et snøfall, la guden Tezcatlipoca, den siste av den første rotrase, seg fram for tigrene, lot materien inkarneres i tigrenes buk. Snøen faller. Årstidene skifter. I 1854 forliser et skip i stormveggen utenfor Kapp det gode håp. Den overlevende, en kvinne, kommer seg i land under klippene. Hun rister av seg havvannet. M.i.r.a.k.e.l. Kvinnen reiser. Til Kasjmir. Til Tibet. Til Java. Videre. Videre. Den 7. september 1875 går hun opp et sett trapper i New York City. I kvinnekroppen raser et esoterisk gespenst, vil. Skal. Ut i Verden. Det sier: I fjern fremtid, ved den sjuende rotrases klimaks, skal Jorda bli en måne. Og månen. Skal plante sin etterbyrd. Slik vår måne plantet. Oss her. På planeten Merkur skal den nye spiralen ta form, et janusansikts speiling av vår tid på Jorda. Som forkullede rester av trær, oppvendt mot atmosfæren.

Miriam Sentler - Mining Myths (2023) tapestry detail. Photo: Jonathan Widdershoven.

Notat menneskEvolusjon

«menneskEvolusjon» er en serie tekster jeg skrev høstvinteren 2016 som ei bestilling til en antologi på det fine Harstad-forlaget Utenfor allfarvei. Det er en tekstsyklus som vil det tittelen annonserer: Å si noe om menneskelig-evolusjonære forhold, menneskets egen evolusjonære utvikling i seg, men mest av alt knytte denne utviklinga opp mot menneskets evolusjonsdrivende innvirkning på omgivelsene, hvordan jordklodens skjebne i vår tid, og sannsynligvis i stadig større grad i framtida, er i menneskets vold.

Jeg hadde fra før et temmelig perifert bekjentskap med teosofien og Madame Helena Blavatskys rotraseteori som grunnlag for å forklare verdens gang, men ble påminnet om og leste meg opp på den da jeg var på leit etter et rammeverk, en inngang til og struktur rundt det jeg ville si med disse tekstene. Madame Blavatskys nyreligiøse lære, som gjerne regnes som grunnlaget for den moderne vestlige teosofien, og spesielt rotraseteorien, fremstår for meg på den ene siden som så virkelighetsfjern at det grenser til det underholdende, men på den andre siden som om den også er inne på noe vesentlig. Helt grunnleggende sier rotraseteorien at den menneskelige evolusjonen på en klode foregår i ei sjutrinns utvikling som Blavatsky kaller rotraser. Mennesket bebor en klode i sju faser, sju raser, og innen den sjuende rasen er omme har mennesket gjort kloden gold og ubeboelig som en måne. Når mennesket har brukt opp en klode og gjort den til en ubeboelig måne reiser en spire videre til en nærliggende klode og syklusen gjentas der. I Blavatskys teori er vår måne den forrige kloden mennesket bebodde, og når vi har brukt opp kloden vi er på nå vil menneskets ferd i framtida gå videre til Venus. Men nå er vi altså på Tellus på full fart inn i den sjette rotrasens tid. Den sjuende er ikke altfor langt unna. Det føles fullstendig absurd, men samtidig skremmende presist.

For meg er det som om rotraseteorien i all sin absurditet på en allegorisk måte setter fingeren på et skrekkinnjagende framtidsscenario, det kjennes som en grytidlig deterministisk forutsigelse av det de fleste av oss først for alvor har forstått og tatt innover oss det siste tiåret, at vi mennesker driver kloden vår på stø kurs mot økologisk kollaps. I dette lyset kan rotraseteorien også være en clairvoyant genistrek, et frankensteinmonster Blavatsky skaper for å sette ord på noe det for henne ikke fantes noe annet språk for, men som langt inn i Blavatskys framtid finner en form for klangbunn i møtet med menneskeskapt klimakrise. Som en telegraf som omformer et budskap til et sett signaler som kan sendes til mottakere utenfor umiddelbar rekkevidde. Denne dobbeltheta gjorde rotraseteorien til ei ypperlig allegorisk ramme for en tekstsyklus som vil si noe vesentlig om verden av i dag og i morgen. I tillegg gir Madame Blavatskys

lære tilgang til et rikt og intenst språk og typegalleri, noe som gjør at det fullstendig absurde og det akutt vesentlige kan gnisse mot hverandre gjennom tekstene som noe på samme tid veldig usant og veldig sant.

Hver enkelt tekst i syklusen er i seg selv ei assosiativ sammenstilling av den aktuelle rotrasen med en del av menneskekroppen, all den tid anatomien passende nok deler menneskekroppen inn i sju hovedbestanddeler, slik det også er sju av Blavatskys rotraser. Å la menneskekroppen være en del av strukturen i syklusen skal være ei påminning om og konkretisering av hva som for oss mennesker i siste instans står på spill, i tekstene og i framtida. Et artig apropos i denne sammenhengen er at mens Madame Blavatsky regnet sin egen tid som en del av den femte rotrasens tidsalder, identifiserte hun befolkninger i sin samtid som levde som anakronistiske etterlatenskaper av den fjerde rotrasen. Slik hun beskriver disse etterlatenskapene kan det kun tolkes som at hun mener det som i dag regnes som verdens urfolk. På det viset sier kanskje Madame Blavatsky også noe om hva som må til for at hennes deterministiske spådommer for jordkloden ikke skal bli virkelighet.

Cite this essay:

Sigbjørn Skåden, "menneskEvolusjon," Metode (2024), vol. 3 'Currents'

Metode

Metode (2024), vol. 3 *Currents*
ISSN 2704-0550

ROM